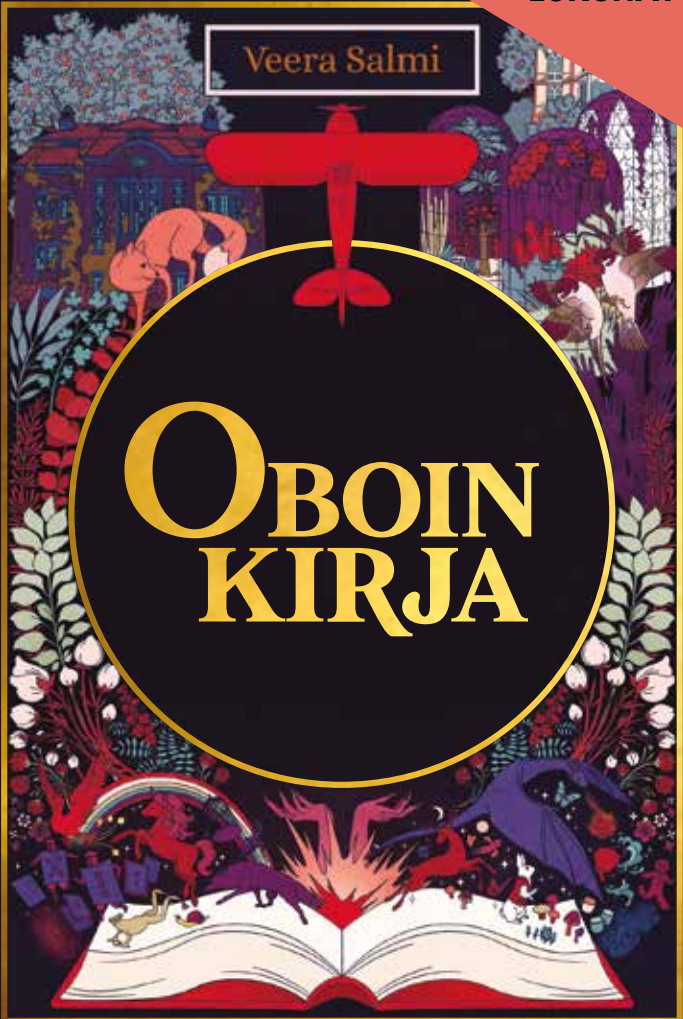

LUKUNÄYTE

Veera Salmi

OBOIN KIRJA

Alice, korppi ja herra C

Eräänä päivänä me ajauduimme venerantaan, missä kastanjapuiden lehdeettömät oksat kurottelivat taivasta kohti. Siellä oli paljon väkeä liikkeellä. Me näimme tytön, joka kaivoi puiden alla lumeen kuoppaa. Tytöllä oli oudon valkoinen hame, sellaista ei juuri näillä kaduilla nähnyt. Kukaan ei käyttänyt hameita, lapset olivat harmaissa kouluasuissaan, aikuiset työhönsä sopivissa työhaalareissa, kodittomat vanhoissa ja kuluneissa itsekyhätyissä vaatteissa. Kenelläkään tässä kaupungissa ei ollut mitään syytä käyttää hameita! Eikä varsinkaan valkoista.

Thule viittasi minut mukaansa.

- Hei tyyppi! hän huusi reippaalla äänellä. – Mitä sinä kaivat?
- Kaivan kuoppaa, tyttö vastasi vähän hengästyneenä.

Me huomasimme, ettei hänellä ollut kjammenia. Hänessä oli jotakin tuttua. Olin ihan varma että olin nähnyt hänet aiemminkin.

- Mitä kuoppaa sinä kaivat?
- Etsin yhtä käytävää.
- Mitä käytävää?
- Minun pitäisi päästä yhteen paikkaan.

– Voimmeko me auttaa? Minä olen Thule, tässä on Oboi, kuka sinä olet?

– Alice, tyttö vastasi.

Hän nosti katseensa, ja samassa näin kuinka kauempana rannassa väkijoukon keskellä vilahti jotakin vielä valkoisempaa kuin Alicen hame. Silloin tyttö säntäsi juoksuun.

– Hetkosen, Thule lausui terävästi. – Onko minun päässäni jotain vikaa, vai oliko tuo liiviin pukeutunut tyyppi tuolla jättimäinen jänis?

Minä nyökkäsin ja tuijotin samaan aikaan herkeämättä väkijoukkoon, jonne kani oli kadonnut.

– Se käveli takajaloillaan! Miehen kokoinen jänis, joka käveli takajaloillaan! Thule huudahti ja jatkoi: – Samuelhan luki äskettäin ”Liisa Ihmemaassa” -kirjaa. Kirjassa Liisa tapaa Valkoisen Kanin, ja se kani... Ei, tähän on ihan mahdotonta, mutta se kani oli juuri samannäköinen kuin tuokin. Ja Liisa on alkuperaiseltä nimeltään...

– Alice! minä karjaisin.

Alice oli jo kaukana Valkoisen Kanin perässä, ja pian kaksikko katosi väkijoukkoon.

Muutakin kummaa alkoi tapahtua. Kodittomat kertoivat, että eräänä iltana iso kissa oli tepastellut kiiltävän punaisissa saappaissa keskellä lumista katua, kyselyt, olivatko kodittomat nähneet Carabasin markiisia. Toinen kodittomien joukko kertoi nähneensä turbaanipäisten miesten lentävän raitiovaunukiskojen yllä pelkällä matonriekaleella, kun taas kolmas porukka puhui vielä heitä itseäänkin rähjäisemmästä, pitkäpartaisesta herra C:stä, joka oli saapunut itse kyhäämällä lautalla lumisohjoiseen rantaan mukanaan Perjantai-niminen viluinen, vähäpukeinen ja -puheinen poika. Yksi koditon kertoi kuullensa kauniin äänen keskellä päivää. Se oli naisen ääni, kenties se oli laulu. Ääni tuntui melkein jähmettävän paikoilleen, pysäyttävän kaiken liikkuvan. Se oli niin kaunis, että linnut putosivat taivaalta kesken lennon, tuuli lopetti tuulemisen, meren aallot pysähtyivät, pilvet hajosivat, ja tuntui kuin koko Vuorikaupunki olisi hetkeksi lakannut hengittämästä vain kuullakseen sen ihanan äänen. Ihan kuin katujen normotkin olisivat hetken olleet äänestä hämillään. Sen jälkeen kaikki palasi ennalleen.

Tässä kohtaa on syytä mainita myös se keskustelunpätkä, jonka kävin Thulen kanssa eräänä iltana kävellessämme tuulimyllyksi muutetun vanhan kirkon ohi.

– Mitä luulet, miten maailman käy? Jääkö kaikki tällaiseksi? Muutummeko mekin normoiksi, jotka tuijottavat omaa kättään ja väistelevät piippailevia tolppia? kysyin.

Ja ennen kuin Thule edes ehti suutaan avata, ylitsemme lensi musta lintu. Ja uskomattomaltahan se kuulostaa, mutta ihan varmasti sanat tulivat juuri sen kurkusta. Se räähkäisi ilmoille käheän vastauksen:

– Ei milloinkaan!

17.

Varjot ja kirjaimet

Samoihin aikoihin jäisillä kaduilla lorviessamme me näimme ensimmäisen varjon. Se oli kapealla ja hieman hämärällä kujalla, ja me pelästyimme molemmat, sillä varjokuva näytti tutulta. Samanlaiselta, jollaisia oli maalattu kirjastoon, Samuelin työhuoneen suurelle seinälle.

Tämä varjo oli maalattu talon tiiliseinään mustalla maalilla, joka tarkoituksellisesti valui hahmon ojennetuista käsivarsista maahan. Kun me katsoimme kuvaa tarkemmin, huomasimme, että se piteli kädessään kirjaa. Hahmo oli pitkä, niin kuin varjot silloin, kun aurinko oli juuri laskemassa. Mutta kuitenkin hahmo tuntui olevan hyvä, se piti kirjaa hellästi kädessään ja viittoi meitä katsojia mukaan.

Juuri kun me ihmettelimme kuvaa, tapahtui jotakin kiinnostavaa. Normo käveli meidän ohitsemme. Yleensä he kävelivät juoksevin askelin, sivuilleen katsomatta, mutta nyt tämä normo pysähtyi maalauseteen. Hän otti pari askelta taaksepäin, kuin olisi hänkin säikähtänyt. Sitten hän seisoi hetken varjon edessä, kuin olisi miettinyt mikä se on. Hän näytti siltä, kuin varjo olisi hetkeksi herättänyt hänet unestaan. Kun se olisi herättänyt jonkun etäisen muiston tai tunteen. Pian normo kurvasi tulosuuntaansa kasvoillaan hämmentynyt ilme.

Kun lukupiirit olivat jatkuneet joitakin kuukausia, huomasimme Thulen kanssa, että kodittomat alkoivat tutkia kuvien lisäksi myös kirjainmerkkejä.

– Mikä tuo on, entäs tuo? Lukeeko tuossa MAA?

Samuel innostui hullunlailla. Hän päätti että kodittomille alettaisiin viipymättä opettaa lukemista ja kirjoitustaitoa. Ensimmäin opetettaisi kirjaimet, ja sitten alkaisimme harjoitella heidän kanssaan kuvakirjatekstejä, mistä siirryttäisiin vaikeampiin teksteihin.

Ensimmäiset kodittomat näkivät edessään vain mykkiä tikkuja ja kaaria, jotka eivät kertoneet heille mitään. Mutta he katsoivat niitä kiinnostuneina. Juuri niin kuin sinäkin katsoit kolmen vanhana, kun et vielä ymmärtänyt niitä merkkejä. Samaan aikaan kuitenkin ymmärsit, että ympärilläsi oleville aikuisille nuo merkit selvästi kertoivat kaikenlaista. Ja pikku hiljaa aloit erottaa merkit toisistaan. Odottamatta jokin kirjainjono kävikin sinulle tutuksi. Ehkä se oli nimesi, tai jokin muu kiinnostava yhdistelmä, kuten SUU tai KUU tai PUU. Juuri samoin kävi kodittomillekin.

Kirjoituspiirit olivat lopulta suuri menestys. Kodittomia työntyi kirjoitushuoneisiin päivä päivän jälkeen enemmän. Ne jotka olivat jo oppineet kirjaimet pääsivät tarinahuoneisiin tavaamaan helppoja lukukirjoja. Sen jälkeen he jo pääsivätkin opettamaan muita.

Samuel haali kirjaston kätkeistä vanhoja huiluja, viuluja, lyömäsoittimia. Pääsalissa oli hyvin epäväreinen ja epäkuntonen piano.

Sen lisäksi että kodittomat oppivat lukemaan, kuka mitenkään, he oppivat myös soittamaan, sillä myös nuottien maailma alkoi avautua heille, jotka ymmärsivät merkkien kieltä. Vanhat miehet harjoittelivat puhallinsoittimilla pieniä lauluja. Tietenkin soittamien soittaminen oli huippuvaarallista. Me yritimme koko ajan muistaa, että kaiken piti tapahtua SVN, mutta toisinaan se unohtui, kun yhtäkkiä kirjastossa oli niin iloista.

Ja kun soitto kantautui vaimeana kadulle, siellä kävelevät normot, ne jotka eivät kuuna päivänä olleet reagoineet mihin-

kään, vilkuilivat nyt hetken ympärilleen kiinnostuneina ja vähän rauhattomina, kuin myrsky olisi tehnyt tuloaan tai kuin taivas olisi ollut putoamassa.

Kjammen kyllä varmasti välitti Wandalle tiedon siitä, että ohjelmoidut reagoivat nyt johonkin uuteen, mutta mihin, sitä kjammen ei osannut kertoa.

Erään sellaisen, hyvin touhukkaan päivän iltana istuin yksin kirjaston portailla. Kuu oli jo noussut taivaalle, ja ajattelin, että kunpa voisin kertoa tästä kaikesta ihmeellisestä Marmeladille ja Fantalle. Miten heillä mahtoi mennä? Istuivatko he surullisina ja toivonsa menettäneinä vankilan lattialla? Suunnittelivatko hekin pakoa? Mietin miten Aristo voi, vieläkö hän jaksoi opettaa, odotiko hän yhä kapinaa, suunnitteliko parempaa maailmaa? Mitä mahtoi kuulua Petitille? Hän oli vannonut häipyvänsä vankilasta, kun vain saisi jotenkin rakennettua lentokoneestaan puuttuvan osan. (Hänen lentokoneensa kuulemma odotti häntä läheisellä jäätiköllä.)

Juuri silloin Samuel istahti viereeni. Me olimme hetken vain hiljaa ja katsoimme tumman taivaan ikiaikaista tähtiloistoa.

– Muistatko vielä koordinaatit? hän kysyi sitten.

– Pelastakaa Thule ja niin pois päin? Muistan tietenkin, vastasin.

– Olen miettinyt asiaa. Ja montaa muutakin asiaa, jotka liittyvät teihin ja varsinkin sinuun, Oboi. Tiedätkö mitkä koordinaatit ne ovat?

– Ehkä sen paikan koordinaatit, jossa Thulen vanhemmat kuolivat?

– Ne ovat Tómos-Raamatint koordinaatit. Luulen, että Thulen vanhemmat löysivät vankilan! Olen ymmärtänyt asian aiemmin ihan väärin. He antoivat ilmeisesti paikan nimeksi Thule, juuri niin kuin kauan aikaa sitten pohjolan löytänyt tutkimusmatkailijakin teki. Luultavasti Thulen vanhemmat ra-

portoivat löydöksestään Wandalle, mikä oli tietenkin suuri virhe. Wanda ei halua kenenkään elävän ihmisen saavan tietää Tómos-Raamatista.

Tuijotin Samuelia kuin otusta, jollaista en ollut ennen nähnyt.

– ”Pelastakaa Thule” ei siis tarkoittanut tyttöä vaan vankilasaarta! minä äimistyin. – Halusivatko Thulen vanhemmat pelastaa... meidät?

– En tiedä, mitä he saivat vankilasta ja teistä vangeista selville, mutta joka tapauksessa Wandan mielestä liikaa.

Mietin. Yritin mielikuvitella, millaista olisi ollut pelastua Tómos-Raamatista Thulen vanhempien avulla. Samaan aikaan ymmärsin sen mahdottomuuden. Ei kukaan yksittäinen ihminen voinut pelastaa niin valtavan vankilan kaikkia asukkaita. Varsinkin kun vankilan johtaja oli Mega!

Samuelkin oli mietteissään. Hän hieroi ohimoitaan.

– Mitä muuta sinä olet miettinyt? Sanoit, että jotain joka liittyy minuun.

– Se on aika monimutkainen ajatus, joten minun pitää pohtia sitä vielä, etten järkytä sinua turhaan. Mutta sanotaan nyt sen verran, että sinä et ole sitä mitä luulet olevasi.

– Mitä minä sitten olen? Tai en minä luule olevani mitään... tai siis. Mitä sinä nyt oikein tarkoitat, Samuel?

– Sinun kannattaa tutkia tarkkaan sitä kirjaa. Se kertoo sinulle vastauksia.

Samuelin sanat saivat minut hämmentymään. ja kun pääsin lopulta patjalleni, kaivoin kirjan repustani esiin.

Sinä olit tullut kaupunkiin etsiäksesi erästä tärkeää taloa.

Hiljalleen tehtävä oli kuitenkin jo alkanut sinulta unohtua.

Mutta siitä sinulla ei ollut harmainta aavistustakaan, että

samaan aikaan, kaikessa hiljaisuudessa myös Talo piti sinua

silmällä. Talo tiesi hyvin, että sinä olit valittu. Totta kai, sillä Talo oli itse valinnan tehnyt.

Sinä olit juuri sellainen, kuin valitut aina olivat. Orpo, päällisin puolin tavallinen, mutta ehkä kuitenkin vähän tavallista rohkeampi. Toisinaan luulit itsestäsi liikojakin, niin kuin valitut usein tekivät.

No, mihin sinut sitten oli valittu?

Sekin on klassista suorastaan, nimittäin sinut oli valittu vapauttamaan maailma hirmuhallitsijan kynsistä!

Milloin sinulle sitten selviäisi tehtävän luonne?

Aivan pian, lapsi, aivan pian.

Juuri tällä hetkellä, kun sinä luet kirjaasi silmiäsi uskomatta, uskomatta sitä, mitä parhaillaan tapahtuu, juuri tällä hetkellä sinä saat tietää olevasi valittu. Mutta menisi vielä pitkään, ennen kuin ymmärtäisit asian, ennen kuin koko kiemurainen totuus rullautuisi auki edessäsi, niin kuin papyruskäärö aiemmin rullautui vain harvoille ja valituille lukutaitoisille.

Ravistin päätäni. Mitä ihmettä? Talo. Tekstinpätkässä mainittiin talon etsiminen. Minähän olin tullut kaupunkiin etsiäkseni taloa. Pätkässä sanottiin että talon etsiminen oli hiljalleen alkanut unohtua. Juuri niin minulle oli käynyt! Oliko se keltainen talo? Ja miten talo voisi etsiä ja tarkkailla jotakuta?

No, tarinoissa kaikki oli tietenkin mahdollista. Ja siinä mielessä kirjan teksti oli oikeassa, että maailmassa oli hyvin paljon sellaisia typeriä tarinoita, joissa tavallinen lapsi saa tehtäväkseen jotain liian suurta, kuten maailmanpelastuksen. Mutta silti minusta tuntui, ettei kirjan teksti ollut pelkkää tarinaa, ja kaiken lisäksi se oli tarkoitettu juuri minulle!

Enempää en uskaltanut ajatella, sillä jostain syystä kauhu nousi kurkkuuni.

Ystäväni lukija, nyt olet ensimmäisen osan lopussa. Minä, Oboi, kerron sinulle, että olet kaiken tapahtumisen äärellä. Vuorikau-punki on kuin näyttämö edessäsi ja melkein kaikki henkilöt on nyt esitely.

Joudun paljastamaan, että tarinani kääntyy aivan pian sellaiseen suuntaan, että sinulle tulee petetty olo. Niin tuli minullekin! Hitto soikoon, saat kiroilla! On kuin pommit putoaisivat ja tuhoaisivat kaiken sen, jonka olit uskonut olevan totta.

Voi olla, että olet sitä mieltä, ettei sellaista voi tapahtua edes tarinassa. Voin vakuuttaa, että olen kanssasi täsmälleen samaa mieltä, olen ehkä liikaakin hokenut sitä, etten ymmärrä mitä hyötyä tarinoista edes on! Mutta ystäväni, tämä kirja – niin rai-vostuttava kuin se välillä onkin, – tämä kirja lyö kuhmun otsaan ja pahempaakin, mutta lopulta ei auta kuin antautua ja mennä sen määräämiä polkuja pitkin.

Minä olen sinun kanssasi melkein koko matkan. Jossain kohdin voi olla että jäät yksin, mutta uskon että selviät, kunhan et vilkuile taaksesi. Ja ole kiltti, jos menet metsään, älä mene taloon, vaikka saisit sinne hienon käsin kirjoitetun kutsun. Älä missään nimessä mene taloon!

Tule, jatketaan matkaa!

Huikea romaani
maailmasta, josta lukutaito
on hävitetty, ja pojasta, joka ei usko
tarinoihin.

13-vuotias Oboi karkaa ja päätyy kummalliseen
Vuorikaupunkiin, jossa kukaan ei osaa lukea. Ihmisten
toimia ohjaa kämmeneen kytketyn laitteen kautta
salaperäinen Wanda, joka kertoo heille kaiken, mitä
heidän pitää tietää ja tehdä.

Kirpputorilla Oboi törmää naiseen, joka antaa hänelle
erikoisen kirjan. Naisen mukaan kirja voi muuttaa
kaiken. Ja yhtäkkiä tarinoita inhoava Oboi saa
huomata, että hänestä onkin tullut tarinan
sankari, se orpo poika, jonka pitää
pelastaa koko maailma.

Ikäsuositus

12+

Kansi: Nelli Långstedt